

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ВСЕБІЧНО-РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Проблема творчого розвитку особистості гостро стоїть у сучасному світі. Існує реальна потреба суспільства в інтенсивному розвитку інтелектуального потенціалу кожної людини. І найважливіша роль у цьому процесі належить школі, навчання в якій повинно бути підпорядковане ідеї розвитку творчих здібностей учнів. Одним із головних завдань такої школи є навчити учнів мислити (розвиток інтелекту). На нашу думку розвиток інтелекту повинен передбачати: а) розвиток розумових здібностей; б) забезпечення випускникам обсягу наукових знань на рівні світових стандартів; в) формування пізнавальних інтересів; г) раннє виявлення й розвиток індивідуальних творчих задатків і здібностей; д) орієнтацію на позитивні життєві цінності.

Розв'язання завдань, таким чином поставлених перед школою, можливо, по-перше, завдяки змісту освіти, по-друге, залежить від степені активності впровадження в практику роботи школи нових технологій навчання.

Серед існуючих інноваційних технологій виділимо технологію особистісно-орієнтованого навчання, так як, на нашу думку, дотримання основних принципів побудови особистісно-орієнтованої системи освіти, які були сформульовані Якиманською І.С., сприяє процесу узгодження власного суб'єктивного досвіду учня зі змістом освіти, який необхідно засвоїти.

Зіставимо, як узгоджуються основні компоненти змісту освіти й умови успішної взаємодії суб'єктів освітнього процесу в особистісно-орієнтованому навчанні. До основних компонентів змісту освіти (за І.Лернером) належать:

1. досвід пізнавальної діяльності, що відображений у знаннях про природу, суспільство, техніку, мислення й способи діяльності;
2. досвід здійснення відомих способів діяльності, які втілюються разом із знаннями в уміння і навички;
3. досвід творчої, пошукової діяльності у вирішенні нових проблем, який вимагає самостійного застосування раніше засвоєних знань і вмінь у нових ситуаціях, формування нових способів діяльності на основі вже відомих;
4. досвід ціннісного ставлення до об'єктів і засобів діяльності людини, її прояву стосовно навколишнього світу, до інших людей [1, с.146-147].

До недавнього часу у шкільному навчанні переважав традиційний, суто просвітницький підхід, тому більшу частину змісту освіти становили перші два з названих вище його компонентів. На сучасному етапі, коли змінюються акценти в цілях навчання, зростає питома вага тих компонентів змісту, що забезпечують формування творчих рис особистості, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до дійсності. Реалізація цієї вимоги можлива завдяки дотриманню умов, які, з одного боку, сприяють успішній взаємодії суб'єктів особистісно-орієнтованого освітнього середовища, а з іншого допомагають у процесі навчання розкривати зміст освіти в узгодженості з особистісним досвідом учня. Розглянемо ці умови в такому формуванні, яке представлено І.С.Якиманською:

1. Виявлення й використання суб'єктивного досвіду учнів.
2. Перетворення навчального матеріалу на основі вивчення інтересів учнів у варіативні, проблемні, внутрішньо неоднозначні завдання.
3. Надання учням можливості вибору змісту, форм пред'явлення й способів переробки знань.
4. Стимулювання ініціативи учнів.
5. Підтримка самостійної дослідницької діяльності учнів [2, с.70].

Урок був і залишається однією з основних форм навчання. Тому він має бути спланований і проведений так, щоб сформульовані вище умови були реалізовані на уроці. Аналіз процесу впровадження особистісно-орієнтованого навчання в практику роботи школи свідчить про те, що умови взаємодії суб'єктів освітнього процесу успішно реалізуються на особистісно-орієнтованих уроках, які принципово відрізняються від традиційних пріоритетами в плануванні й організації освітнього процесу.

Так, особистісно-орієнтований урок будується у відповідності з основними етапами навчальної діяльності: орієнтація – ціле покладання – проєктування – організація – реалізація – контроль – корекція – оцінка. Крім того, особистісно-орієнтований урок потребує, щоб у свідомості вчителя відбулася зміна вектора в напрямку учня. Учителю має усвідомити, що головний результат уроку – це розвиток особистості учня.

Підсумовуючи, відмітимо, що успіх у формуванні всебічно розвиненої творчої особистості досягається в тому випадку, коли кожен урок стає особистісно-орієнтованим завдяки дотриманню наступних умов:

- цільові настанови уроку зміщуються в бік особистості учня;
- навчальний предмет розглядається як засіб розвитку індивідуальності учня;
- триєдина мета уроку спрямована на створення умов для прояву індивідуальних можливостей і здібностей учнів.
- відбувається особистісне сприйняття учнями пізнавальних задач, що розв'язуються на уроці;
- учитель озброює учнів способами діяльності й прийомами їх переносу в нові, змінені умови;
- оцінюється не тільки результат, але й характер самої діяльності;
- надається допомога в організації міжособистісної взаємодії учасників навчального процесу; закладаються основи для самоосвіти.

Література:

1. Теоретические основы содержания общего среднего образования / Под ред. В.В.Краевского, И.Я.Лернера. – М.: Педагогика. – 1983. – 352 с.
2. Якиманская И.С. Требование к учебным программам, ориентированным на личностное развитие школьников // Вопросы психологии. – 1994. – №2. – С.70.